

12 Μαρτίου, 1992

[ΝΙΚΗΤΑΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ,

Αιτητής,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΕΛΩΝΕΙΩΝ,

Καθ' ου η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 1035/90).

5 Τελωνειακοί Δασμοί και Φόροι Καταναλώσεως — Εισαγωγή
Αδασμολόγητου Οχήματος από Κύπριο επαναπατρισθέντα —
'Ασκησις του δικαιώματος στο παρελθόν — Έγκρισσις του
αιτήματος αλλά μεταγενέστερη ακύρωσις της απόφασις —
Απόρριψις νέας αίτησις με την αιτιολογία ότι ασκήθηκε ήδη το
δικαίωμα παλαιότερα — Πλάνη του καθ' ου να στηρίξει την
απόρριψις σε τέτοιο λόγο, γιατί η ακύρωσις της πρώτης πράξις την
είχε εξαφανίσει κατά τρόπο που να θεωρείται πως δεν είχε
υπάρξει ποτέ.

10

Ο αιτητής προσέβαλε με την προσφυγή του αυτή την απόφασις
των καθ' ων η αίτησις να απορρίψουν αίτημά του για ατελή
εισαγωγή αυτοκινήτου επικαλούμενος την ιδιότητα του ως
Κύπριου πολίτη που κατά τα δώδεκα τελευταία έτη διαμονής του
15 στο εξωτερικό εργάστηκε εκεί για 10 τουλάχιστον έτη.

20

Η απόφασις των καθ' ων η αίτησις στηρίχθηκε στο γεγονός πως
κατά την κρίσις τους ο αιτητής, που είχε ζητήσει ξανά ατελή
εισαγωγή αυτοκινήτου το 1983 η οποία αρχικά εγκρίθηκε αλλά
μετά την αναχώρησή του αιτητή στο εξωτερικό ακυρώθηκε, δεν
μπορούσε να ζητήσει για δεύτερη φορά ατελή εισαγωγή
αυτοκινήτου αφού είχε ήδη ασκήσει στο παρελθόν το δικαίωμά του
αυτό. Περαιτέρω η δικηγόρος της καθ' ης η αίτησις ισχυρίστηκε
πως η ακύρωσις της αρχικής απόφασις των καθ' ων η αίτησις ήταν

ανάκληση νόμιμης διοικητικής πράξης που δεν μπορούσε να ενεργήσει αναδρομικά αλλά ίσχυε μόνο για το μέλλον (ex nunc). Αυτό κατά την εισήγησή της είχε ως αποτέλεσμα την επέλευση των έννομων αποτελεσμάτων της πράξης μέχρι την ημέρα της ανάκλησής της. Όσο δε για την εγκατάσταση του αιτητή στην Κύπρο το 1983 η δικηγόρος των καθ' ων η αίτηση ισχυρίστηκε πως επρόκειτο για μόνιμη εγκατάσταση και όχι για απλή πρόθεση για το σκοπό αυτό.

5

Το Ανώτατο Δικαστήριο, ακυρώνοντας την επίδικη απόφαση, αποφάσισε ότι:

10

Στην παρούσα υπόθεση δεν αντιμετωπίζουμε ανάκληση της αρχικής απόφασης των καθ' ων η αίτηση ώστε να τύχουν εφαρμογής οι σχετικές γενικές αρχές. Νομίζω πως ο ορθός χαρακτηρισμός που ανταποκρίνεται και στα πράγματα όπως εξελίχθηκαν, είναι πώς με το παράρτημα 6 επήλθε η ακύρωση της πράξης με την έννοια ότι θεωρήθηκε - και από τη διοίκηση - πως δεν υπήρξε ποτέ. Αυτό συνάγεται και από την αιτιολογία της.

15

20

Με βάση τα δεδομένα δεν μπορεί νομίζω να υποστηριχθεί έγκυρα πως ο αιτητής πήρε απαλλαγή και πως με την παρούσα επιδιώκει να τύχει του ίδιου ευεργετήματος για δεύτερη φορά. Η πράξη δεν δημιούργησε νόμιμα αποτελέσματα. Κάθε άλλο παρά έχει επιτευχθεί ο κοινωνικός στόχος που θέλησε να ενισχύσει ο νομοθέτης.

25

Καταλήγω ότι με την ακύρωση η διοικητική πράξη της απαλλαγής εξαφανίστηκε και έπαυσε να παρέχει νόμιμη βάση για περαιτέρω διοικητικές ενέργειες. Επομένως ο καθ' ου πλανήθηκε στηρίζοντας σ' αυτή την απόρριψη του αιτήματος. Η πλανερή αντίκριση από τη διοίκηση σχετίζεται άμεσα με την απορριπτική απόφαση, η δε επίδραση που άσκησε προς αυτή την κατεύθυνση είναι έκδηλη.

30

35

Η επίδικη απόφαση ακυρώνεται με έξοδα.

Αναφερόμενη υπόθεση:

Μαλακουνίδης v. Δημοκρατίας (1990) 3 Α.Α.Δ. 3623.

40

Προσφυγή.

Προσφυγή εναντίον της άρνησης του καθ' ου η αίτηση να

επιτρέψει την ατελή εισαγωγή αυτοκινήτου Mazda 16 αλόγων, το οποίο είχε εισάξει ο αιτητής μετά την επάνοδο του από την αλλοδαπή.

5 Ν. Παπαευσταθίου, για τον αιτητή.

Λ. Καουτζάνη (κα), Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τον καθ' ου η αίτηση.

10

Cur. adv. vult.

Ο Δικαστής κ. Νικήτας ανάγνωσε την ακόλουθη απόφαση.

15 ΝΙΚΗΤΑΣ, Δ.: Αντικείμενο της προσφυγής είναι η άρνηση του διευθυντή τελωνείων (καθού η αίτηση) να επιτρέψει την ατελή εισαγωγή αυτοκινήτου Mazda 16 αλόγων, το οποίο είχε εισάξει ο αιτητής στις 24/8/90 μετά την επάνοδο του από την αλλοδαπή. Ο λόγος γιαυτό ήταν, σύμφωνα με τη σχετική κοινοποίηση της αρνητικής
20 απόφασης της τελωνειακής αρχής, ότι ο αιτητής άσκησε προηγουμένως, στις 18/7/1984, το δικαίωμα που του έδωσε ο νόμος υπό την ιδιότητα του Κύπριου πολίτη που επαναπατριόστηκε.

25

Πράγματι δεν ήταν η πρώτη φορά που ο αιτητής ζήτησε να τύχει του ευεργετήματος. Πρέπει λοιπόν να έχουμε υπόψη το ιστορικό. Αμφισβητήσεις ως προς τα γεγονότα δεν υπάρχουν. Οτι ακολουθεί είναι αμοιβαία αποδεκτό.

30 Θεωρώ όμως σημαντικό να αναφερθεί πρώτα το νομοθετικό καθεστώς που πλαισιώνει τη διαφορά που ανέκυψε μεταξύ του δημοσίου και του αιτητή. Το ωφέλημα της αφορολόγητης εισαγωγής οχήματος των καθοριζόμενων δασμολογικών κλάσεων παρέχει ο περί
35 Τελωνειακών Δασμών και Φόρων Καταναλώσεως Νόμος Αρ. 5 του 1990. Ο νόμος αποτελεί συνέχεια της πολιτικής του νομοθέτη να διευκολύνει την επανεγκατάσταση απόδημων κυπρίων. Περιέχει δε βελτιωμένους όρους προς αυτή την κατεύθυνση από προγενέστερους τελωνειακούς
40 κώδικες τους οποίους ρητά κατάργησε (άρθρο 17).

Για τις δασμολογικές απαλλαγές έχει προβλέψει το

άρθρο 11. Διακρίνει ανάμεσα σε δύο κατηγορίες δικαιούχων: (1) τον κύπριο πολίτη ο οποίος "κατά τα αμέσως προ της επανόδου του εις την Δημοκρατίαν δώδεκα έτη αποδεδειγμένως ειργάσθη εις το εξωτερικόν μετά την 20ήν Ιουλίου 1974 διά συνολικήν περίοδον τουλάχιστον 10 ετών "{άρθρο 11 (4)(β)} και (2) πολίτες της Δημοκρατίας "οι οποίοι κατόπιν μονίμου εγκαταστάσεως εις το εξωτερικόν διά την συνεχή περίοδον των τελευταίων δέκα τουλάχιστον ετών προ της επανόδου των διά μόνιμον επανεγκατάστασιν εν τη Δημοκρατία" {άρθρο 14(4)(γ)}. Η τελευταία σχετική με την κρινόμενη υπόθεση πρόνοια είναι η επιφύλαξη του εδ. 5 του ίδιου άρθρου, η οποία ορίζει ότι η απαλλαγή που προβλέφθηκε από τις παραγράφους (β) και (γ) ανωτέρω "θα περιορίζεται εις έν μόνο όχημα δι' εκάστην οικογένειαν."

Μπορούμε τώρα να γυρίσουμε στα γεγονότα. Ο αιτητής ήταν μόνιμα εγκατεστημένος στις Η.Π.Α. από το 1969. Επέστρεψε στην Κύπρο το Σεπτέμβριο του 1983. Στο διάστημα που έζησε στις Η.Π.Α. άσκησε το επάγγελμα του ράφτη. Στις 5/11/83 υπέβαλε αίτηση για αδασμολόγητη εισαγωγή αυτοκινήτου της ίδιας μάρκας και ιπποδύναμης. Αυτή ήταν η πρώτη αίτηση. Και έγινε με βάση το τότε ισχύον δίκαιο: τον κώδικα απαλλαγής 01.19 του τέταρτου πίνακα του νόμου 18/78 (Κ.Δ.Π. 188/82). Η παραχώρηση έγινε για επαναπατριζόμενους μετά από εγκατάσταση στο εξωτερικό για συνεχή περίοδο περισσότερη από τα 10 χρόνια μόνο.

Η αίτηση για χορήγηση ατέλειας εγκρίθηκε. Ετσι επιτράπηκε στον αιτητή να τελωνίσει στις 18/7/74 με προσωρινή ατέλεια το συγκεκριμένο αυτοκίνητο για το οποίο αποτάθηκε. Το Νοέμβριο του 1984 σημειώθηκε μια καθοριστική για την ουσιαστική τύχη της αίτησης εξέλιξη. Προσωπικοί λόγοι, που εξήγησε σε σχετική επιστολή του προς τις αρχές, υποχρέωσαν τον αιτητή να εγκατασταθεί εκ νέου στις Η.Π.Α. Είχε ήδη παραμείνει στην Κύπρο για περίοδο περίπου 14 μηνών και συγκεκριμένα από το Σεπτέμβριο του 1983 μέχρι το Νοέμβριο του 1984. Πρέπει να σημειωθεί ότι το όχημα παρέμεινε σε ακινησία από 5/11/84 με την έγκριση του εφόρου εγγραφής μηχανοκινήτων οχημάτων, που εξέδωσε

τη βεβαίωση για την ακινητοποίησή του που υπάρχει στο φάκελο.

5 Ο καθ'ού, που ενημερώθηκε εγγράφως στις 4/8/88 από τον αιτητή για τα διατρέξαντα, ακύρωσε την απαλλαγή που είχε χορηγήσει. Σχετική είναι η ειδοποίηση, παράρτημα 6, ημερ. 5/8/88. Στη συνέχεια ο αιτητής κλήθηκε και κατέβαλε τους οφειλόμενους δασμούς για την εισαγωγή του παραπάνω αυτοκινήτου με χρονολογία 10 υπολογισμού τους την 30/10/1984.

15 Ο αιτητής επανέκαμψε στις 13/8/90 για να ζηήσει μόνιμα πια στην Κύπρο. Η νέα αίτηση του, που υπόβαλε στις 22 του ίδιου μήνα, για να εξαιρεθεί της πληρωμής δασμών σε σχέση με το αυτοκίνητο που αναφέρθηκε στην αρχή της 20 απόφασης, απότυχε. Ας σημειωθεί εδώ διευκρινιστικά ότι το αίτημα του στηρίχθηκε στις διατάξεις του άρθρου 14 (4)(γ). Με άλλα λόγια αξίωσε απαλλαγή σαν Κύπριος πολίτης που επαναπατριίστηκε ύστερα από μόνιμη 25 εγκατάσταση στο εξωτερικό. Ο αιτητής αμφισβήτησε την ορθότητα της απορριπτικής εκείνης απόφασης προσφεύγοντας στο Ανώτατο Δικαστήριο με την υπ' αρ. 969/90 προσφυγή του. Ενόσω εκκρεμούσε η παραπάνω 25 προσφυγή ο αιτητής ζήτησε με νέα αίτηση του (την τρίτη κατά σειρά) απαλλαγή για το ίδιο όχημα ως Κύπριος που εργάστηκε στο εξωτερικό για την καθοριζόμενη περίοδο με βάση τις διατάξεις του εδαφίου (β).

30 Όπως τυχαία έχω διαπιστώσει μετά τον τερματισμό της διαδικασίας στην υπό κρίση υπόθεση η άλλη προσφυγή απορρίφθηκε. Η απόφαση του δικαστηρίου (Χρυσοστομής, Δ.) δόθηκε στις 19/12/91. Στην υπό εξέταση υπόθεση δεν έχει εγερθεί ζήτημα κατάχρησης της 35 διαδικασίας με την παράλληλη προώθηση των δύο προσφυγών. Ούτε νομίζω πως η απόφαση εκείνη δημιουργεί δεδικασμένο με επιπτώσεις στην παρούσα υπόθεση. Το δικαίωμα που παραχωρεί η παράγραφος (β) αναγνωρίζεται σαν ανεξάρτητο από το ωφέλημα που 40 μπορεί να διεκδικηθεί σύμφωνα με την παράγραφο (γ) και έχει τη δική του αυτοτέλεια. Παρόλο φυσικά που τελεί υπό την επιφύλαξη του εδαφίου 5 στην οποία ήδη έχω αναφερθεί. Αυτή τη θέση φαίνεται πως αποδέχονται και οι συνήγοροι.

Οι λόγοι της προσφυγής είναι:

(1) ότι πεπλανημένα διαπιστώθηκε πως ο αιτητής άσκησε στις 18/7/84 το δικαίωμα που είχε από το νόμο ως επαναπατρισθείς και ότι κατά συνέπεια δεν συντρέχει η νόμιμη προϋπόθεση για την έγκριση απαλλαγής από τους πληρωτέους δασμούς. Με βάση το παραπάνω ιστορικό δεν ήταν επιτρεπτό για τον καθού, σύμφωνα με την εισήγηση, να επικαλεσθεί την πράξη που ακύρωσε και να στηρίξει σ' αυτή την άρνησή του να χορηγήσει απαλλαγή. Συγχρόνως στοιχειοθετείται και νομική πλάνη με την έννοια της παρερμηνείας της επιφύλαξης του εδαφίου 5 γιατί η διάταξη αναφέρεται σε πραγματική απαλλαγή και όχι απλώς σε άσκηση δικαιώματος όπως αναφέρει η επίδικη απόφαση. Μάλιστα εφόσον είναι δεδομένο πως πληρώθηκαν δασμοί δεν μπορεί να λεχθεί καν πως υπήρξε άσκηση του δικαιώματος.

(2) Η ακύρωση, που υπό τις περιστάσεις ισοδυναμούσε με ανάκληση της πράξης του καθού ημερ. 13/3/84 με την οποία αποδέχθηκε την αρχική αίτηση, περιείχε δεσμευτικό γιαυτόν όρο με τον οποίο αναλάμβανε να επανεξετάσει την περίπτωση του αιτητή όταν θα ξαναγύριζε. Η σχετική φράση (βλέπε παράρτημα 6) είναι "στην περίπτωση δε μελλοντικού μόνιμου επαναπατρισμού σας θα πρέπει να αποταθίτε εκ νέου για απαλλαγή". Όταν ο αιτητής υπόβαλε την αίτηση μετά την επιστροφή του η διοίκηση πρόταξε την προγενέστερη αίτηση σαν κώλυμα για ικανοποίηση του αιτήματος. Σύμφωνα όμως με την εισήγηση το κώλυμα υπάρχει και λειτουργεί εναντίον της διοίκησης για την προβολή μιάς πράξης το αποτέλεσμα της οποίας εξαφανίστηκε με την ανακλητική πράξη του διευθυντή τελωνείων.

Το αντεπιχείρημα στο σημείο αυτό είναι ότι η διοίκηση, με την παραπάνω της επιστολή, δεν αυτοδεσμεύτηκε να επιτρέψει μελλοντικά το αίτημα. Είναι δε αυτονόητο πως θα εξέταζε την υπόθεση σύμφωνα με το ισχύον κατά το χρόνο επαναπατρισμού δίκαιον. Θα ήταν δε απαραίτητη η συνδρομή όλων των προϋποθέσεων που θα έθετε προτού παραχωρηθεί οποιαδήποτε απαλλαγή.

Το κεντρικό όμως επιχείρημα είναι ότι το Νοέμβριο

του 1984 που ο αιτητής αναχώρησε πάλιν για τις Η.Π.Α. μέχρι την επιστροφή του τον Αύγουστο του 1990 δεν συμπλήρωσε 10ετή απασχόληση στο εξωτερικό κατά τα τελευταία 12 χρόνια πριν από την επάνοδο του, όπως καθορίζει η παράγραφος (β). Η περίοδος από το 1978 (στην οποία πρέπει να ανατρέξουμε σύμφωνα με την παραπάνω διάταξη) μέχρι και το Σεπτέμβριο του 1983, που εγκαταστάθηκε μόνιμα, δεν προσμετρά για συμπλήρωση του απαιτούμενου χρόνου γιατί λήφθηκε ήδη υπόψη όταν του δόθηκε για πρώτη φορά απαλλαγή. Με την τελευταία δε αίτηση του θεωρήθηκε ότι ο αιτητής προσπάθησε να πάρει απαλλαγή για δεύτερη φορά πράγμα που αποκλείει η επιφύλαξη του εδαφίου 5.

15 Απαντώντας ειδικότερα στις εισηγήσεις του αιτητή η δικηγόρος της Δημοκρατίας είτε στην ουσία πως η χορήγηση απαλλαγής (ημερ. 13/3/84) μπορούσε να ανακληθεί γιατί εξέλειπε η προϋπόθεση της επανεγκατάστασης του αιτητή στην Κύπρο. Σύμφωνα
20 όμως με τις γενικές αρχές που διέπουν το θέμα, η ανάκληση νόμιμης πράξης, όπως ήταν η κρινόμενη περίπτωση, δεν μπορούσε να ενεργήσει αναδρομικά για να εξαφανίσει την πράξη ab initio, αλλά ίσχυε μόνο για το μέλλον (ex nunc). Έτσι μέχρι την πραγματοποίηση της
25 ανάκλησης η πράξη είχε επιφέρει έννομα αποτελέσματα. Ο αιτητής πήρε την απαλλαγή και την εκμεταλλεύθηκε. Αναφορικά με το χαρακτήρα της εγκατάστασης του αιτητή την περίοδο 1983 έως 1984 τα στοιχεία που ο ίδιος προσκόμισε επιμαρτυρούν πως πρόκειται για μόνιμη
30 επανεγκατάσταση και όχι απλή πρόθεση για το σχολό αυτό, όπως εισηγήθηκε η άλλη πλευρά.

Είναι ορθή η άποψη πως η διοίκηση δεν ήταν δυνατό να αναλάβει δέσμευση για την έγκριση απαλλαγής στο
35 μέλλον. Ούτε πράγματι προκύπτει από το υπάρχον υλικό ότι δεσμεύθηκε με τέτοια υποχρέωση. Δεν συμμερίζομαι όμως τις άλλες θέσεις του καθού. Εδώ δεν πρόκειται ακριβώς για ανάκληση ώστε να τύχουν εφαρμογής οι σχετικές γενικές αρχές. Νομίζω ότι ο ορθός
40 χαρακτηρισμός, που ανταποκρίνεται και στα πράγματα όπως εξελίχθηκαν, είναι πως με το παράρτημα 6 επήλθε η ακύρωση της πράξης με την έννοια ότι θεωρήθηκε - και από τη διοίκηση - πως δεν υπήρξε ποτέ. Αυτό συνάγεται

και από την αιτιολογία της.

"Ενόψει του ότι δεν έχετε επανεγκατασταθεί μόνιμα στην Κύπρο ως είναι και η πρόνοια του κώδικα απαλλαγής 01.19 η διοικητική πράξη βάσει της οποίας σας χορηγήθηκε η απαλλαγή με την παρούσα επιστολή μου αποσύρεται και ακυρούται." 5

Στη συνέχεια, όπως ήδη σημειώσαμε, καταβλήθηκαν οι δασμοί εξ ολοκλήρου. Με αυτά τα δεδομένα δεν μπορεί νομίζω να υποστηριχθεί έγκυρα πως ο αιτητής πήρε απαλλαγή και πως με την παρούσα επιδιώκει να τύχει του ίδιου ευεργετήματος για δεύτερη φορά. Η πράξη δεν δημιούργησε νόμιμα αποτελέσματα. Κάθε άλλο παρά έχει επιτευχθεί ο κοινωνικός στόχος που θέλησε να ενισχύσει ο νομοθέτης. Βλέπε απόφαση της Ολομέλειας στην Α.Ε. 920, *Νικόλας Μαλακουνίδης ν. Δημοκρατίας*, ημερ. 29/10/90. 10 15

Καταλήγω ότι με την ακύρωση η διοικητική πράξη της απαλλαγής εξαφανίστηκε και έπαυσε να παρέχει νόμιμη βάση για περαιτέρω διοικητικές ενέργειες. Επομένως ο καθού πλανήθηκε στηρίζοντας σ' αυτή την απόρριψη του αιτήματος. Η πλανερή αντίρρηση από τη διοίκηση σχετίζεται άμεσα με την απορριπτική απόφαση, η δε επίδραση που άσκησε προς αυτή την κατεύθυνση είναι έκδηλη. 20 25

Το δικαστήριο κηρύσσει για το λόγο αυτό την επίδικη πράξη άκυρη. Τα έξοδα του αιτητή θα καταβάλει το δημόσιο. 30

Η επίδικη απόφαση ακυρώνεται με έξοδα.